

בשלמא לרבא, ניחא, אלא לאביי, קשיא.

לפי הלשון דפליגי בשדה העשויה לבורות, ניחא לרבא הסובר שאסור לסמוך, אבל לפי אביי קשה, שהרי הוא סובר שמותר לסמוך בכל גווני.

אמר לך אביי: מתניתין, משנתנו מדברת באופן שבאו לחפור בבת אחת.

ובאופן שכזה, לפי כולם, שניהם צריכים להרחיק, כל אחד מרחיק חצי שיעור הרחקה. וכיון ששיעור הרחקה הוא ו' טפחים, לכן מרחיק כל אחד ג' טפחים.

תא שמע, הגמרא רוצה עתה להביא ראיה לרבא, שהראשון צריך להרחיק, ממה ששנינו בתוספתא:

דתניא: **סלע הבא בידים, זה חופר בורו מכאן, וזה חופר בורו מכאן, זה מרחיק ג' טפחים וסד בסיד וזה מרחיק ג' טפחים וסד בסיד.**

"סלע הבא בידים" זהו קרקע, רק שאפשר לכותשו בידים. וקתני זה מרחיק ג' טפחים וכו', מבואר מכאן, שאף הראשון צריך להרחיק. וקשה לאביי.

וסלקא דעתך, כי "בא בידים" לאו דווקא הוא, אלא הוא הדין בלא בא בידים, וגם הבינה הגמרא שמדובר בבאו לחפור בזה

ועתה מביאה הגמרא נוסח שלישי, כיצד יש לשנות את דברי אביי ורבא, ואת המשא ומתן בדבריהם:

איכא דאמרי:

תנן, לא יחפור אדם בור סמוך לבורו של חברו. [הגהת הב"ח]

ואיתמר עלה: אמר אביי, ואיתמא רב יהודה: מכותל בורו שנינו.

ודנה הגמרא: **בשלמא להך לישנא דאמרת "בשדה העשויה לבורות, דברי הכל אינו סומך", מתניתין, בשדה העשויה לבורות.**

דהיינו, לפי האיכא דאמרי האלו, הגמרא מדייקת מהמשנה להיפך, שאסור לסמוך בצד המצר, שהרי כיון שאמר אביי "סמוך מכותל בורו" שנינו, שאסור לסמוך לכותלי הבור, נמצא שהראשון הוצרך להרחיק ג' טפחים. ומוכח מזה שאסור לסמוך.⁽¹¹⁾

לפי הלשון הראשון שפליגי בשדה שאינה עשויה לבורות, ובשדה העשויה לבורות לכולי עלמא אינו סומך, ניחא, כי משנתנו מדברת בשדה העשויה לבורות, לכן גם הראשון צריך להרחיק.

אלא להך לישנא, דאמרת בשדה העשויה לבורות פליגי, תיקשי:

אח"כ בור סמוך לבורו ויזיקנו. ובשלמא לפי השיטות שהשני צריך להרחיק כל שיעור הרחקה, אם כן אין לו ממה לחשוש. אבל לפי השיטות שצריך להרחיק רק חצי שיעור הרחקה, יכול השני להרחיק ג' טפחים, ויזיקנו, ותירץ, דמכל מקום, אורחא דמילתא שהשני ירחיק ו'

לכותל חצר, ולא נתפרש במשנתנו שיעור הרחקה בין בור לבור.

11. עיין רשב"א שהקשה, דילמא אין צריך הראשון להרחיק, אלא רק אורחא דמילתא נקט שמרחיק, כי גם אם לא ירחיק, יכול השני לחפור